

Guía Docente				
Datos Identificativos			2023/24	
Asignatura (*)	Integración xurídica e transformacións dos sistemas xurídicos		Código	612447302
Titulación	Mestrado Universitario en Dereito: Estudos da Unión Europea (Plan 2017)			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito PrivadoDereito Público			
Coordinación		Correo electrónico		
Profesorado		Correo electrónico		
Web				
Descrición xeral	A materia "Integración xurídica e transformacións dos sistemas xurídicos", coordinada pola Profesora Marta Sobrido, organízase en dúas partes: I. "Institucións e Dereito da Unión Europea" (materia impartida polo área de Dereito internacional público e Relacións internacionais). Profesora responsable: Marta Sobrido (marta.sobrido@udc.es). II. "Principais transformacións do Dereito actual" (materia impartida polo área de coñecemento de Filosofía do Dereito). Profesor responsable: Alfonso Ballesteros (alfonso.ballesteros@udc.es). Na impartición desta asignatura poderán participar, como profesores invitados, especialistas doutras universidades.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe			Competencias do título

Contidos	
Temas	Subtemas
I. INSTITUCIONS E DEREITO DA UNION EUROPEA	(docencia Area de Dereito internacional público e Relacións Internacionais)
A. Proceso de integración	1. Evolución do proceso de integración europea. 2. Natureza xurídica, obxetivos e competencias da UE 3. Sistema institucional.

B. Sistema institucional	4. Comisión europea 5. Consello da UE 6. Parlamento europeo 7. Tribunal de Xustiza da UE (Tribunal de Xustiza; Tribunal Xeral; Tribunal da Función pública). 8. Consello europeo 9. Órganos consultivos: Comité económico e Social europeo; Comité das Rexións. 10. Defensor do Pobo europeo
C. Ordenamento xurídico da UE. Aplicación interna nos Estados.	11. Dereito orixinario 12. Dereito derivado 13. Outras fontes 14. Eficacia directa do Dereito da UE 15. Primacía do Dereito da UE sobre los Dereitos internos internos. 16. Execución (normativa e administrativa) do Dereito da UE.
II. PRINCIPAIS TRANSFORMACIONS DO DEREITO ACTUAL	(docencia Area de Filosofía do Dereito)
A. Principais transformacións do Dereito actual: (i) a constitucionalización	1. A constitucionalización dos ordenamentos xurídicos e o neo-constitucionalismo. 2. Os rasgos dos modernos estados constitucionais de Dereito. 3. As repercusións na fisonomía e na operatividade dos sistemas xurídicos: do legalismo ao constitucionalismo. 4. Os retos e problemas da constitucionalización. 5. A constitucionalización como proceso de intensidades diferentes
B. Principais transformacións do Dereito actual:(ii) a superación do marco do Estado	1. Dereito infraestatal, Dereito supraestatal e Dereito «paraestatal». 2. O fenómeno da internacionalización do Dereito: reforzamento do Dereito internacional, converxencia material a nivel internacional no Dereito público e privado. 3. As repercusións sobre a fisonomía e a operatividade dos sistemas xurídicos: o «desbordamento» das fontes do Dereito; a cuestión da incorporación do Dereito internacional ao Dereito estatal. 4. A internacionalización como proceso de intensidades diferentes. 5. Internacionalización e constitucionalización: a converxencia entre ambos procesos.
C. O Dereito da UE no proceso de superación do marco do Estado	1. Perspectivas comunitaristas: o Dereito da UE Dereito da integración. 2. Suxeitos destinatarios do Dereito da UE e soberanía dos Estados. 3. O Dereito da UE como sistema autónomo. 4. A validez da dobre perspectiva: desde un ordenamento e desde a conxunción de ordenamentos ou sistemas. 5. O principio de primacía do Dereito da UE: problemas teóricos. 6. Relacións inter sistemáticas e pluralismo xurídico.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Seminario		9	13.5	22.5
Sesión maxistral		30	45	75
Proba obxectiva		2.5	0	2.5
Atención personalizada		0		0
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Seminario	*Calificación* A avaliación das actividades de Seminario representan un 30% da nota final da materia. *Asistencia a clase* Con independencia de cales sexan as calificacións do alumno nas actividades de Seminario (30% da nota final) e na Proba final obxectiva (70% da nota final), é condición indispensable para superar a materia ter un mínimo dun 80% de asistencia as clases presenciais (Sesións maxistras e actividades de Seminario) de dita materia.
Sesión maxistral	*Asistencia a clase* Con independencia de cales sexan as calificacións do alumno nas actividades de Seminario (30% da nota final) e na Proba final obxectiva (70% da nota final), é condición indispensable para superar a materia ter un mínimo dun 80% de asistencia as clases presenciais (Sesións maxistras e actividades de Seminario) de dita materia.
Proba obxectiva	*Calificación* A calificación obtida na Proba final obxectiva representa un 70% da nota final da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Seminario		*Calificación* A avaliación das actividades de Seminario representan un 30% da nota final da materia. *Asistencia a clase* Con independencia de cales sexan as calificacións do alumno nas actividades de Seminario (30% da nota final) e na Proba final obxectiva (70% da nota final), é condición indispensable para superar a materia ter un mínimo dun 80% de asistencia as clases presenciais (Sesións maxistras e actividades de Seminario) de dita materia.	30
Proba obxectiva		*Calificación* A calificación obtida na Proba final obxectiva representa un 70% da nota final da materia.	70

Observacións avaliación

ORGANIZACIÓN DA MATERIA-ÁREAS DE COÑECEMENTO

A impartición e avaliación da materia é responsabilidade de dúas Áreas de coñecemento:

Parte I: Área de Dereito internacional público e Relacións internacionais

Profa. Marta Sobrido (marta.sobrido@udc.es)

Parte II: Área de Filosofía do Dereito

Profa. Carolina Pereira (c.pereira.saez@udc.es)

CÁLCULO DA NOTA FINAL DA MATERIA:

Cada unha das Áreas de coñecemento que participan na materia ten un peso, na avaliación final, proporcional á súa carga docente:

Dereito internacional público: 75% da nota final.

Filosofía do Dereito: 25% da nota final.

CÁLCULO DA NOTA DE CADA ÁREA DE COÑECEMENTO:

Cada unha das Áreas de coñecemento, á hora de determinar a súa nota, farao do modo seguinte:

30% da nota mediante avaliación de actividades de seminario (en clase, entregas de traballos, ...).

70% restante mediante o exame final.

CONSIDERACION DE "NON PRESENTADO"

O exame final constará de 2 partes, unha por cada Área de coñecemento.

Terán a consideración de "Non presentado" na materia os alumnos que non se presenten ao exame final (a ningunha das dúas partes).

EXAME FINAL

Convocatorias: Xaneiro (aberto a todos os alumnos) e Xullo (aberto aos alumnos que non superaron a materia en xaneiro). As notas do exame de Xaneiro gárdanse para a convocatoria de Xullo. En xullo, os alumnos poden presentarse a unha ou as dúas partes (Dcho internacional público-Filosofía do Dereito) con independencia de si aprobáronas ou non na convocatoria de Xaneiro; si non se presentan en xullo terase en conta a nota de Xaneiro. É dicir, si un alumno preséntase en xullo, terase en conta a nota de xullo (con independencia de que a nota de xaneiro fose superior ou inferior a 5); e si o alumno non se presenta en xullo, terase en conta nótaa xaneiro (con independencia de que a nota fose inferior ou superior a 5).

Identificación: os alumnos deben presentarse debidamente identificados (DNI ou pasaporte); os profesores resérvanse o dereito a non admitir aos alumnos non identificados.

Partes: o exame final constará de 2 partes, unha por cada Área de coñecemento. Cada parte farase en follas independentes para que cada profesor levese a súa parte para corrixir.

Duración: 2 horas. Os profesores resérvanse o dereito a organizar o tempo de xeito individual (un tempo determinado para cada parte) ou conxunta (dúas horas para as dúas partes).

Tipo de exame. Os profesores teñen liberdade para elixir, para cada unha das 2 partes, o tipo de exame que desexe (preguntas de desenvolvemento, preguntas tipo test, caso práctico, ...).

Dispositivos electrónicos. Non se permitirá o uso de ordenadores, teléfonos móbiles, ou similares.

Material de apoio. Non se admite o uso de material (Tratados, textos, ...) de apoio.

Fontes de información

Bibliografía básica	Parte I. INSTITUCIONS E DEREITO DA UNION EUROPEA. Manuais Abellán Honrubia, V.; Vilá Costa, B. y Olesti Rayo, A.: Lecciones de Derecho comunitario europeo, ed. Ariel, 6ª ed., 2011. Díez de Velasco, M. (coord. por J.M. Sobrino): Las Organizaciones Internacionales, ed. Tecnos, 16ª ed., 2010; temas 26-29. Mangas Martín, A. y Liñán Noguerras, D.J.: Instituciones y Derecho de la Unión Europea, ed. Tecnos, 7ª ed., 2016. Textos normativos Sobrino Heredia, J.M.: Textos para el Estudios del Derecho internacional público, Derecho de la Unión Europea y Derecho internacional de los espacio, Ed. Tirant, Valencia, 2016. Páxinas web: Páxina oficial da Unión Europea: http://europa.eu Parte II. PRINCIPAIS TRANSFORMACIONES DO DEREITO ACTUAL Hartley, T., European Union Law in a Global Context, Cambridge, Cambridge University Press, 2004. Moussis, N., Access to European Union: Law, economics, policies, Rixensart, European Study Service, 2002.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías